

"Zerrâtı cevelâna, mevcudatı seyerâna, hayvânâtı seyelâna, seyyârâtı deverâna getirir, kâinatı konuşturur, âyâtını ona sessiz söylettirir ve ona yazdırır." cümlesini izah eder misiniz?

"Zerrâtı cevelâna, mevcudatı seyerâna, hayvânâtı seyelâna, seyyârâtı deverâna getirir, kâinatı konuşturur, âyâtını ona sessiz söylettirir ve ona yazdırır."(1)

Zerrelerin hikmetle sevk ve idare edilmeleri, varlıkların muazzam bir şekilde hareket ettirilmeleri, hayvanların doğum ile varlık sahnesine çıkıp ölüm ile sahneden alınmaları ve uzay boşluğunda milyarlarca galaksi ve gezegenlerin mükemmel bir hesap ve hassasiyet ile döndürülmeleri hep Rabbimin tevhit ve isimlerine işaret eden levhalar hükmündedirler.

Evet iman gözü ile bakılır hidayet kulağı ile dinlenir ise, kainat muhteşem ayetlerle dolu dev bir kitap, muazzam bir levha hükmündedir. Mesela;

"Elhasıl, herbir zerreden, üç pencere Şems-i Ezelînin nur-u vahdâniyetine ve vücub-u vücuduna açılır." (2)

Birinci Pencere de zerrenin bir adım atabilmesi için, adım attığı yerin bütün her şeyini bilecek bir ilminin göreceği bir gözünün olması gerektiği vurgulanarak, zerrenin acziyeti ilan edilerek, o zerre arkasında zerreye iş yaptıran sonsuz ilim ve kudret ispat ediliyor.

Mesela, insan bünyesinde çalışan bir hücre, çalıştığı azanın genel sisteminden bağımsız hareket edemez, o azanın çalışma sisteminde uyumlu hareket etmesi gerekir. Aynı şekilde aza da vücudun genelinden bağımsız hareket edemez, vücudun genel sistemine uyumlu hareket etmesi gerekir. İnsan vücudu da zincirleme bir şekilde kainatın genel sisteminden bağımsız değildir vesaire. Öyle ise atom ile kainat doğrudan ve dolaylı birbirleri ile bağıntı içindedirler. Şimdi atomun bu mükemmel komple hareket tarzını izah etmek için atomun ya bütün kainatı bilen bir ilmi ve gören bir gözü ve hükmeden bir kudreti var, diyeceksin ya da her şeyin sahibi ve maliki olan Allah'ın bir askeri bir memuru diyeceksin.

İkinci pencerede de benzer bir mana ile hava zerrecilerinin girdiği her bünyede sanki orayı çok iyi tanıyor gibi hareket edip o girdiği sistemlere faydalı bir parça oluveriyor olması, zerrenin bu işi kendi başına yapmasının mümkün olmadığı anlamına geliyor. Hava zerresi elmanın bünyesine girince elmaya faydalı bir unsur olurken, aynı hava zerresi bir çiçeğin bünyesinde de aynı tavrı göstermesi bu işi onun yapmadığı anlamına geliyor. Çünkü elma ile çiçeğin yapısı ve sistemi birbirinden farklı.

Aklı ve şuuru olmayan bir hava zerresinin her iki bünyede de mükemmel bir ustalıklarla işlemesi ve çalışması, bu işlerin onun tarafından değil Allah'ın kudret ve ilmi tarafından yapıldığının bir ispatı oluyor.

Üçüncü pencerede de milyonlarca birbirinden farklı türlerin ve sistemlerin köken itibarı ile basit bir bileşkenden icat edilmesi nazara veriliyor. Evet dört yüz bin çeşit bitki ve hayvanatın basit bir bileşken olan **karbon, azot, oksijen** ve **hidrojenden** icat edilmesi, başlı başına bir mucize bir sanat harikası olup, Allah'ın sonsuz ilim, irade ve kudretine işaret ediyor. Şu basit bileşenlerin Cenâb-ı Hakk'tan nisbeti kesilse, bu bileşenlerin ve toprağın zerrecileri adedince İlâhlar kabul edilmesi lâzım gelir. Bu ise, bin defa muhal içinde muhal bir hurafedir.

Görüldüğü üzere, zerreciler ilâhi hüküm ve kuvvetin ortakçıları değil ilâncılarıdır. Allah'ın zerrecileri bir argüman ve malzeme olarak kullanması *-haşa-* onlara muhtaç olduğundan değil, ilâhi isim ve sıfatlarını güzelce şuur sahibi varlıklara ilan edip duyurmak içindir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Dördüncü Mektup](#)

(2) bk. [Sözler, Yirmi İkinci Söz, İkinci Makam.](#)